

ORONIME DIN VALEA SUPERIOARĂ A ZELETINULUI

DE

PIIU FILIPESCU

Toponimele care fac obiectul studiului nostru au fost adunate prin anchetă toponimică directă, efectuată în perioada august 1978 — septembrie 1979, după metoda elaborată de către Dragoș Moldovanu¹. Zona cercetată cuprinde un număr de 12 localități din județul Bacău, situate în valea superioară a pârului Zeletin din bazinul Birladului. Este vorba de satele Barcana (Bar), Bucșa (Buc), Buda (BuR), Burdusaci (Bur), Dănila (Dăn), Dumbrava (Dum), Movilița (Mvl), Oprișești (Ops), Pătini (Ptn), Răchitoasa (Răc) și Tochiștea (Top).

Cercetarea de față are în vedere unele aspecte ce privesc relieful pozitiv, din denumirile de locuri adunate oprindu-ne doar asupra oronimelor. Cele mai reprezentative realități geografice ale căror nume le analizăm sînt dealurile, destul de numeroase în această zonă, care se integrează finntului colinar al Tutovei. La numele dealurilor se adaugă cele ale altor aspecte reprezentînd relieful pozitiv, cum ar fi movilele (pușine la număr), dîmburile, dîmele, poriturile, apoi numele unor părți ale dealurilor ca virful sau piscul, creasta, culmea sau mușea, coasta dealului, piciorul dealului, capul dealului.

IMPURI TOPONIMICE. LOCUL ORONIMELOR ÎN ANSAMBLUL TOPONIMIEI ZONEI

Studiul nostru pornește de la realitatea că, o dată constituite, toponimele devin baza de formare a altor nume topice — fenomen căruia i s-a numit de *polarizare* și care a fost definit ca reprezentînd „concentrarea omniației toponimice a unui ansamblu geografic bine delimitat în jurul denumirii «polare»”².

Polarizarea, alături de *opozitie*, creează posibilitatea structurării topice, element de o importanță deosebită într-o operă lexicografică de amănunțita *Tezaurului toponimic al României. Moldova*, la care se lucrează în prezent. Fenomenul în discuție prezintă însă un interes deosebit pentru cercetarea de ansamblu a toponimiei, permițînd realizarea unei descrieri topografice prin gruparea numelor de locuri în *cîmpuri toponimice*, în accepția ureciană a termenului *cîmp*³.

¹ Vezi Institutul de Lingvistică, Istorie Literară și Folclor din Iași, *Anchetă toponimică în județul Bacău*, Iași, 1978 (xerox).

² Dragoș

Înțelegem prin cîmp toponimic ansamblul de nume de locuri ce se constituie prin „derivare“ de la o unică denumire „polară“. Termenul „polar“, devenit nucleu al „cîmpului“, este totdeauna un *toponim primar*⁴, asemenea tuturor numelor de locuri care nu se formează pe baza altor toponime. Toate celelalte nume ale „cîmpului“, grupate în jurul nucleului (a termenului „polar“), vor fi numite *toponime derivate*. Ele pot reprezenta *derivate de gradul I, derivate de gradul II, derivate de gradul III* etc., în funcție de locul pe care-l ocupă în „cîmp“ față de elementul polarizant.

Nucleul unui cîmp toponimic este, de regulă, numele unei realități geografice de o mare importanță în viața localnicilor⁵. Poziția de termen „polar“ o au foarte adesea numele de ape, concurate, în zonele colinare (ca aceea de care ne ocupăm), de cel al localităților și, mai rar, de numele dealurilor. În studiile de specialitate s-a acreditat ideea că, dacă un hidronim, un oronim și un oiconim, de exemplu, poartă nume identice (făcînd abstracție de entopic, a cărui folosire la toponimele majore, și mai ales în contexte, este adesea facultativă), denumirea cea mai veche, și deci „polară“, este cea a hidronimului⁶. Dar pentru a putea stabili cu mai multă precizie, într-o situație ca cea prezentată mai sus, care toponime sînt primare și care sînt derivate, se impune cercetarea directă a realităților geografice denumite astfel, coroborată cu studiul istoriei locurilor, a documentelor referitoare la existența socială a oamenilor trăitori în zona respectivă, și nu în ultimul rînd, cu stabilirea etimologiei toponimului. S-ar mai putea lua în considerație faptul dacă numele de loc în discuție include sau nu entopicul (abreviat : ent.). Principial, în structura multora dintre toponimele primare vechi, și mai ales al acelor care reprezintă sintagme homofuncționale, apariția entopicului apare ca facultativă, de vreme ce pentru vorbitorii locali realitățile denumite sînt bine cunoscute și, deci, inconfundabile.

Pentru a ilustra modul în care fenomenul polarizării se manifestă în toponimia văii superioare a Zeletinului, analizăm, în cele ce urmează, cîteva cîmpuri toponimice. Ele vor apărea, mai întii, reprezentate în cadrul unor „steme“⁷, în care numele de locuri sînt substituie prin categoria toponimică pe care o reprezintă (hidronim, oronim, oiconim, fitonim, hodonim etc.), acestea avînd menirea de a pune în evidență modul în care se desfășoară procesul de formare a unor toponime pe baza altor toponime. Fiecare stemă va fi însoțită de o prezentare detaliată a proceselor structurale, urmată de definirea numelor de locuri care se integrează cîmpului toponimic respectiv. În cîmpurile toponimice încadrăm și numele care se constituie ca urmare a *diferențierii*, fenomen toponimic opus polarizării, prin care se desemnează,

⁴ Termenul are, în acest caz, alt sens decît acela care i s-a conferit în diverse lucrări de toponimie, unde *secundar* și *primar* diferențiază numele de locuri după prezența sau absența afixelor atașate bazel lexicale.

⁵ Dragoș Moldoveanu, *art. cit.*, p. 81.

⁶ Vezi Iorgu Iordan, *Toponimia românească*, București, 1963, p. 3, nota; Ilie Dan, *Toponimia și continuitate în Moldova de nord*, Iași, 1980, p. 90.

⁷ Termenul și procedeu analizei stematice a cîmpurilor le-am preluat din vol. I al *Tezaurului toponimic al României. Moldova*, partea a II-a, *Introducere în cercetarea toponimică* (ms.), redactat de Dragoș Moldovanu. Tot de aici am preluat și terminologia categoriilor toponimice.

cu ajutorul unor determinări entopice, părți ale unui obiect. Facem precizarea că, în stabilirea timpurilor toponimi faptul că *pitul* și *valea* reprezintă aceeași realitate și primul termen vizînd albia minoră, celălalt albia major

Stema 1 (cîmp. cu 17 termeni)

S O H O D O L (Bur)

I (hidronim)	}	1 (oronim)	}	a (oronim)	}	a' (hodonim)
				b (oronim)		a'' (hodonim)
		2 (fitonim)	- a (oronim)			
		3 (fitonim)				
		4 (pedionim)				
		5 (hidronim)				
		6 (hidronim)	- a (hodonim)			
		7 (pedionim)				
		8 (fitonim)				
		9 (hodonim)				
10 (hodonim)						

I. SOHODOLUL (Valea Sohodolului) : afluentul pe partea stîngă a izvorăște de sub Dealul Valea Ursului.

1. Prin polarizare (precedat de ent. *deal*) DEALUL SOHODOL : de Zeletinului și valea Sohodolului, întinzîndu-se de la N la S între satul H dolului.

a) Prin diferențiere (precedat de ent. *zar*) ZAREA SOHODOLUL Sohodol.

a') Prin polarizare (precedat de ent. *drum*) DRUMUL PE ZAREA drumul de făină care pornește din Drumul Potecii spre N, pe zona Soh Hăghiac și Oprișești.

a'') Prin polarizare (precedat de ent. *tarlă*) TARLAUA SOHODOL-ZI cultivat pe Zarea Sohodolului.

b) Prin diferențiere (precedat de ent. *cap*) CAPUL DEALULUI SC latea de S a Dealului Sohodol.

2. Prin polarizare (precedat de ent. *pădure*) PĂDUREA SOHODOI la V de Valea Sohodolului, pe versantul de E al Dealului Pădurii Sohodol.

a) Prin polarizare (precedat de ent. *deal*) DEALUL PĂDURII SOHO. la V de valea Sohodolului.

3. Prin polarizare (precedat de ent. *plantație*) : PLANTAȚIA LA SOI forestieră cuprinzînd extremitatea de S a Pădurii Sohodol.

4. Prin polarizare (precedat de ent. *șes*) ȘESUL SOHODOLULUI : loc centrală a văii Sohodolului.

5. Prin diferențiere (precedat de ent. *gură*) GURA SOHODOLULUI : a văii Sohodolului, unde Rîpa Sohodolului iese în valea Zeletinului dintre de Cloșca.

⁸ *Ibidem.*

6. Prin diferențiere (precedat de ent. *fund*) FUNDUL SOHODOLULUI : extremitatea de N a văii Sohodolului, unde „se infundă” valea.

a) Prin polarizare (precedat de ent. *colnic*) COLNICUL LA FUNDUL SOHODOLULUI : drumul ce străbate extremitatea de N a Pădurii Sohodol, din care iese la Fundul Sohodolului.

7. Prin polarizare (precedat de ent. *zăpodie*) ZĂPODIA LA SOHODOL : locul întins situat pe versantul vestic al Dealului Sohodol, din dreptul Dealului Slica până la Momicul lui Ouatu.

8. Prin polarizare (precedat de ent. *imaș*) (LA) IEMAȘUL PE SOHODOL : pășunea ce se întinde pe Zarea Sohodolului, de la satul Hâghiac și până la Drumul Potecii.

9. Prin polarizare (precedat de ent. *drum*) DRUMUL SOHODOLULUI : drumul de care de-a lungul văii Sohodolului ce înconjoară Capul Dealului Sohodol și iese în Drumul Mare (șoseaua județeană).

10. Prin polarizare (precedat de ent. *tarla*) TARLAUA SOHODOL-VALE : terenul agricol care se întinde pe valea Sohodolului.

Stema 2 (cîmp cu 12 termeni)

BĂLUȘ (Bur)

I (hidronim)	1 (oronim) — a (oronim) — a' (fitonim)
	2 (hidronim)
	3 (fitonim)
	4 (fitonim)
	5 (crenonim)
	6 (horonim)
	7 (hodonim)
	8 (hodonim)

I. BĂLUȘ (Ripa sau Valea Băluș) : afluentul stîng al Piriului Deleni, care izvorăște din Dealul Bălușului, de lângă Fîntîna Babei.

1. Prin polarizare (precedat de ent. *deal*) DEALUL BĂLUȘULUI : dealul situat între satul Burdusaci și Zarea Șendreștilor, întinzîndu-se de la N spre S, de la Ripa Băluș pînă în satul Bucșa.

a) Prin diferențiere (precedat de ent. *zar*) ZAREA BĂLUȘULUI : culmea Dealului Bălușului, din dreptul Fîntîni Babei pînă deasupra satului Bucșa.

a) Prin polarizare (precedat de ent. *vi*) VIA LA ZAREA BĂLUȘULUI : parte a Viei Băluș, la limita de E, pe versantul de V al Dealului Băluș.

2. Prin diferențiere (precedat de ent. *fund*) FUNDUL BĂLUȘULUI : partea dinspre izvor a Văii Bălușului.

3. Prin polarizare (precedat de ent. *vie*) VIA BĂLUȘ : via de pe versanții Dealului Băluș.

4. Prin polarizare (precedat de ent. *imaș*) (LA) IEMAȘ ÎN BĂLUȘ : pășunea situată pe coastele Dealului Băluș, între Fîntîna Profirei Hostac și Nucii lui Milea.

5. Prin polarizare (precedat de ent. *nisipărie*) (LA) NISIPĂRIE PE RIPA BĂLUȘULUI : locul de lângă Ripa Bălușului, la extremitatea de E a satului Burdusaci, de unde se ia nisip.

6. Prin polarizare (precedat de ent. *tarla*) TARLAUA RIPA BĂLUȘ : terenul cultivat, situat între Ripa Cîreșului, Ripa Bălușului și Drumul pe Valea Bălușului.

7. Prin polarizare (precedat de ent. *drum*) DRUMUL BĂLUȘULUI : drumul de fărină care pornește din marginea satului Burdusaci și urcă, în direcția NE, Dealul Bălușului, pe lângă Rediul lui Popovici, pînă în Drumul pe Valea Bălușului.

8. Prin polarizare (precedat de ent. *drum*) DRUMUL PE VALEA BĂLUSULUI : drumul de țarină care urcă din sat spre E pe lângă Rîpa Bălușului, iar de la izvor, îndreptîndu-se spre S, merge către satul Bucșa.

Stema 3 (cîmp cu 15-termeni)

F Î N A R U L (Râc)

I (hidronim)	{	1 (hidronim)	{	a (oronim) — a' (horonim)
		2 (hidronim)		b (oronim) — b' (horonim)
		3 (hodonim)		c (fitonim)
		4 (oronim)		d (horonim)
		5 (fitonim)		
		6 (fitonim) — a (fitonim)		
		7 (telmatonim)		

1. FÎNARUL (Rîpa sau Valea Fînarul) : pîrîul care izvorăște din Pădurea Fînarul, de lângă Cantonul Vechi, străbate satul de la N la S, apoi se varsă în Zeletin.

1. Prin diferențiere (precedat de ent. *izvor*) IZVORUL FÎNARUL : izvorul pîrîului cu același nume, în Fundul Fînarului.

2. Prin diferențiere (precedat de ent. *fund*) FUNDUL FÎNARULUI : porțiunea de teren din Pădurea Fînarul, în apropiere de Cantonul Vechi, de unde izvorăște Rîpa Fînarul.

3. Prin polarizare (precedat de ent. *côlnic*) COLNICUL PE RÎPA FÎNARULUI : drumul în Pădurea Fînarului, care pornește de la Fîntîna Ghenghei spre SV, pînă în Pădurea Statului.

4. Prin polarizare (precedat de ent. *deal*) DEALUL FÎNARULUI : dealul situat la V de Farcășa, între Dealul Viei și Pădurea Cetățuia.

a) Prin diferențiere (precedat de ent. *zare*) ZAREA FÎNARULUI : creasta Dealului Fînarul.

a') Prin polarizare (precedat de ent. *tarla*) TARLAUA ZAREA FÎNARULUI : terenul agricol situat pe coasta de V a Dealului Fînarul.

b) Prin diferențiere (precedat de ent. *coastă*) COASTA FÎNARULUI : versantul de E al Dealului Fînarul.

b') Prin polarizare (precedat de ent. *tarla*) TARLAUA COASTA FÎNARULUI DE RĂ-SĂRIT : terenul agricol cuprinzînd partea centrală a versantului de E al Dealului Fînarul.

c) Prin polarizare (precedat de ent. *pădure*) PĂDUREA DEALUL FÎNARULUI : pădurea situată pe versantul de V al Dealului Fînarul și pe Dealul Sloboziei.

d) Prin polarizare (precedat de ent. *tarla*) TARLAUA DEALUL FÎNARULUI : tarlaua situată la extremitatea de N a Dealului Fînarul, sub Pădurea Fînarului.

5. Prin polarizare (precedat de ent. *pădure*) PĂDUREA FÎNARULUI : pădurea ce cuprinde partea de N a Dealului Fînarul, pînă la Drumul la Gura Cetățuii.

6. Prin polarizare (precedat de ent. *poiană*) POIANA FÎNARULUI : poiana situată la N de Izvorul Fînarului.

a) Prin polarizare (precedat de ent. *plantație*) PLANTAȚIA POIANA FÎNARULUI : plantația forestieră situată în extremitatea de N a Pădurii Fînarul, în Poiana Fînarului.

7. Prin polarizare (precedat de ent. *scăldătoare*) SCĂLDĂTOAREA DE LA RÎPA FÎNARULUI : locul unde se scaldă porcii mistreți, situat la izvorul Rîpii Fînarul.

Stema 4 (Cîmp cu 8 termeni)

PISCUL NEGRULUI (Top)

$$I \text{ (oronim)} \begin{cases} 1 \text{ (hidronim)} \\ 2 \text{ (oronim)} \end{cases} \begin{cases} a \text{ (hidronim)} \\ b \text{ (hodonim)} \\ c \text{ (horonim)} \\ d \text{ (oiconim)} \\ a \text{ (fitonim)} \end{cases}$$

1. PISCUL NEGRULUI (*K'iscu Négrului*) : virful Dealului Piscul Negrului.

1. Prin polarizare (precedat de ent. *ripă* sau *vale*) RÎPA sau VALEA NEGRULUI : afluentul pe dreapta al pîriului Deleni, care izvorăște de sub Piscul Negrului.

a) Prin diferențiere (precedat de ent. *izvor*) IZVORUL NEGRULUI : locul de unde izvorăște Rîpa Negrului.

b) Prin polarizare (precedat de ent. *drum*) DRUMUL SPRE NEGRU : drumul ce iese din sat desprinzîndu-se din Drumul Călugărului, merge spre E și coboară spre Rîpa Negrului.

c) Prin polarizare (precedat de ent. *tarla*) TARLAUĂ VALEA NEGRULUI : terenul agricol ce se întinde pe ambele maluri ale Văii Negrului, între Aslău și Drumul Zării.

d) Prin polarizare (precedat de ent. *stîna*) STÎNA DIN VALEA NEGRULUI : locul unde sînt tinute oile la vîrăteț, situat pe Valea Negrului, la N de cătunul Deleni.

2. Prin extensie (precedat de ent. *deal*) DEALUL PISCUL NEGRULUI : dealul situat la E de sat, între Rîpa Negrului și Aslău.

a) Prin polarizare (precedat de ent. *imaș*) IEMAȘUL PISCUL NEGRULUI : pășunea situată spre V, sub Dealul Piscul Negrului.

Stema 5 (Cîmp cu 10 termeni)

DEALUL MARE (Bur, Opș, Top)

$$I \text{ (oronim)} \begin{cases} 1 \text{ (oronim)} \\ 2 \text{ (fitonim)} \\ 3 \text{ (hodonim)} \\ 4 \text{ (oronim)} \\ 5 \text{ (horonim)} \\ 6 \text{ (pedionim)} \\ 7 \text{ (itoronim)} \end{cases} \begin{cases} a \text{ (fitonim)} \\ b \text{ (pedionim)} \end{cases}$$

1. DEALUL MARE : dealul situat la N de Burdusaci, despărțind satele Oprișești și Dumbrăvița, aflate pe Valea Gînoii, de satul Cîrna, așezat pe valea Zeletinului.

1. Prin diferențiere (precedat de ent. *cap*) CAPUL DEALULUI : extremitatea de S a Dealului Mare, aflată în marginea de N a satului Burdusaci.

2. Prin polarizare (precedat de ent. *pădure*) PĂDUREA LA DEALUL MARE : pădurea situată pe Dealul Mare, deasupra satului Cîrna.

3. Prin polarizare (precedat de ent. *drum*) DRUMUL PE DEALUL MARE : drumul care pornește de la N-E de sat, urcînd spre N coasta Dealului Mare către Pădurea Dumbrava.

4. Prin diferențiere (precedat de prep. *după*) DUPĂ DEAL : versantul de E al Dealului Mare, în dreptul satului Oprișești.

a) Prin polarizare (precedat de ent. *livadă*) LIVADA DUPĂ DEAL : livada de pe coasta Dealului Mare, între șosea și Lutărie.

b) Prin polarizare (precedat de ent. (pe) *șes*) (PE) ȘES DUPĂ DEAL : șes pe valea Zeletinului, sub cimitir, la E de Dealul Mare.

5. Prin polarizare (precedat de ent. *tarla*) TARLAUA DEALUL MARE (Dum) : terenul agricol situat între Dealul Furul și pădurea Cambur.

6. Prin polarizare (precedat de ent. *așezătură*) AȘEZĂTURA LA DEALUL MARE : locul întins situat pe Dealul Mare, deasupra satului Dumbrava.

7. Prin polarizare (precedat de ent. *tarla*) TARLAUA DEALUL MARE : teren agricol situat pe coasta de E a Dealului Mare.

Stema 6 (Cîmp cu 19 termeni)

C Î R N A (Top)

1 (hidronim)	I (oicronim)	}	a (hidronim) — a' (hidronim)
			b (hidronim)
			c (horonim)
			d (hodonim) { d' (pedionim) — z (horonim) d'' (cremnonim)
2 (oronim)	}	a (oronim) — a' (oronim) — z (oronim)	
		b (horonim)	
3 (pedionim)			
4 (hodonim)			

I. CÎRNA : sat pe valea Zeletinului, între Burdusaci și Răchitoasa, acum parte a satului Tochilea.

1. Prin polarizare (precedat de ent. *ripă*) RÎPA CÎRNII : afluentul pe partea stîngă al pîrului Zeletin, care izvorăște din Dealul Ursoi.

a) Prin diferențiere (precedat de ent. *fînd*) FUNDUL CÎRNII : partea dinspre izvor a Rîpii Cîrnii.

a') Prin polarizare (precedat de ent. *fîntînă*) FÎNTÎNA DIN FUNDUL CÎRNII : fîntîna situată în marginea Pădurii Ursoi, în dreapta Rîpii Cîrnii.

b) Prin diferențiere (precedat de ent. *izvor*) IZVORUL DIN RÎPA CÎRNII : locul de obârșie al Rîpii Cîrnii, aflat lângă Poiana cu Părul, la poalele Pădurii Ursoi.

c) Prin polarizare (precedat de ent. *tarla*) TARLAUA RÎPA CÎRNII : terenul agricol situat pe malul drept al Rîpii Cîrnii, la V de șoseaua județeană.

d) Prin polarizare (precedat de ent. *pod*) : PODUL CÎRNII : podul construit pe Rîpa Cîrnii, la șoseaua județeană.

d') Prin polarizare (precedat de ent. *șes*) : ȘESUL DE LA PODUL CÎRNII : locul întins pe Valea Zeletinului, la E de Podul Cîrnii.

z) Prin polarizare (precedat de ent. *tarla*) TARLAUA ȘESUL DE LA PODUL CÎRNII : terenul agricol situat pe valea Zeletinului, la V de Șesul de la Podul Cîrnii.

d'') Prin polarizare (precedat de ent. *nisipărte*) LA NISIPĂRIE LA PODUL CÎRNII : locul de unde se exploatează nisipul, situat sub Dealul Ursoi, la șosea.

e) Prin polarizare (precedat de ent. *bursucărie*) LA BURSUCĂRIE ÎN CÎRNA : locul cu vizuini de bursuci situat în Pădurea Ursoi, lângă Rîpa Cîrnii.

f) Prin polarizare (precedat de ent. *drum*) DRUMUL CÎRNII : drumul de-a lungul Rîpii Cîrnii prin Pădurea Ursoi, spre Zarea Gunoi.

2. Prin polarizare (precedat de ent. *coastă*) COASTA CÎRNII : terenul care coboară în pantă abruptă deasupra satului Cîrna.

a) Prin extensie (precedat de ent. *deal*) DEALUL COASTA CÎRNII : dealul situat la V de satul Cîrna, în prelungirea Dealului Mare.

ă) Prin diferențiere (precedat de ent. *picior*) PICIORUL CÎRNII : parte a Dealului Coasta Cîrnii.

ø) Prin polarizare (precedat de ent. *stîncă*) STÎNCA DIN PICIORUL CÎRNII : stîncă situată lângă Podul Cîrnii, la N de șoseaua județeană.

b) Prin polarizare (precedat de ent. *tarla*) TARLAUA COASTA CÎRNII : terenul agricol situat deasupra satului Cîrna.

3. Prin polarizare (precedat de ent. *șes*) ȘESUL LA CÎRNA : terenul întins situat pe valea Zeletinului, la E de satul Cîrna.

4. Prin polarizare (precedat de ent. *cărare*) CĂRAREA CÎRNII : poteca ce pornește din satul Movilița către Zarea Pariștii spre Cîrna.

Plasarea oronimelor în câmpurile toponimice cărora le aparțin pune în lumină modul în care s-au constituit o bună parte dintre ele. Luînd în considerație totalitatea câmpurilor toponimice în care se încadrează oronimele din zonă, constatăm că, din totalul de 201 nume din această categorie, cîte am avut în vedere în lucrarea de față, un număr de 95, reprezentînd 47,5%, s-au format pe baza altor toponime. Judecînd după natura toponimelor care au servit ca bază de creare a oronimelor, putem stabili următoarele categorii de nume : oronime formate pe baza altor oronime (48) ; oronime formate pe baza unor hidronime (17) ; oronime formate din oiconime (12) ; oronime „derivate“ din horonime (7) ; oronime formate pe baza altor categorii de toponime (11).

Analiza în „câmpuri“ a oronimelor evidențiază în același timp poziția pe care acestea o ocupă în sistemul numelor de locuri al zonei, scoțînd în relief importanța pe care o conferă localnicii realităților denumite prin acestea. Interesant este de remarcat că, în cîteva situații, toponimul-nucleu denumește o realitate care, din punct de vedere geografic, este mai puțin importantă decît cea denumită prin toponimul-derivat. Contează aici impresia pe care diversele elemente naturale o fac localnicilor, rolul pe care acestea îl au în viața lor. Așa sînt nume ca : *Dealul Coasta Cîrnii*, *Dealul Costișa*, *Dealul Dîlma Pleșii*, *Dealul la Pădure la Balaban*, *Dealul Piscul Negrului*, *Dealul Zarea Pariștii*, *Dealul Zării* etc.

După cum se poate observa, oronimele studiate aici apar atît ca polarizatori (ca nuclee), cît și ca elemente derivate, consecință a polarizării. În raport cu alte toponime, numărul termenilor polari selectați dintre oronime este mai redus decît cel aparținînd hidronimelor, acestea din urmă fiind aproape fără excepție nuclee ale unor câmpuri toponimice. Astfel, din totalul oronimelor primare supuse discuției, doar 38 de nume, reprezentînd 36,2%, au devenit cuvinte polare. Trebuie arătat însă că oronimele care au apărut ca efect a polarizării, reprezentînd cu precădere derivate de gradul I, au devenit ele însele elemente de polarizare. Este vorba în primul rînd de numele dealurilor, dar și de cel al altor realități specifice reliefului negativ, pe baza cărora s-au format derivate de gradul II.

În ceea ce privește numărul derivațelor realizate element polar, oronimele urmează, de asemenea, după piraie), care se dovedesc a fi mai productive. Dacă în care au la bază un hidronim numărul termenilor se (vezi de ex. cazul toponimului *Sohodol*), în stemele alcăt ce au drept nucleu nume de dealuri, alese dintre acelea c numărul termenilor abia atinge cifra 10 (vezi stema 5). Numărul mare de derivate formate de la un topo. vechimea numelui respectiv. Un toponim este cu atât naștere unui câmp toponimic mai extins⁹. Plecând de trebuie să admitem că numele de ape (vezi *Sohodol* etc.) (*Cirna*), în măsura în care servesc drept polarizatori nu (socio)geografice, sînt mai vechi decît acestea (incluzînd Sub aspect etimologic, oronimele aparțin în întregime fiind formate fie de la apelative (*Bobeița*, vîrf pe dea *Cătini*, la V de satul Oprișești; *Chiclăul*, parte a Dealulu Burdusaci; *În Cioate*, dîmb la Movilița, spre Crăiești; de satul Dănăila, derivat probabil de la *cuc(ă)*; *Dealul C Dănăila*; *Dealul Coșarelor*, parte a Dealului Colonoa *Dealul Dărmăturii*, între satul Răchitoasa și Valea Mo „loc unde copacii au fost doborîți de vînt“; *Dealul Mucul și Brătoaia*, de la *muc* „vîrf (al unui obiect), extremitate“ de V a Dealului Cetățuia; *In Ponor*, coastă prăpăstioasă Răchitoasa; *Piscul Văratecului*, la Dumbrava, care „v și pîinea se coace mai repede acolo“; *Coasta Zîmnicelor*, santul de V al Dealului Colonoasei, unde au existat zer Răchitoasa; etc.), fie de la nume de persoane sau supranum partea de S a Dealului Colonoasa, la Răchitoasa; *Dealul de satul Buceș*; *Dealul Cambur*, între Dumbrava și Stîn *boaiei*, între Buda și Magazia; *In Fedeleș*, vîrful Dealului al cărui aspect exclude asociația cu un apelativ inser adîncitură, groapă“, presupusă de M. Homorodean pei *Dealul Furului*, la E de satul Dumbrava; *Dealul Tăbuci*, la *Dealul Ursoi*, la Răchitoasa, a cărui poziție nu permite în ra deformare populară de la *osoi*, cum presupune pentru Ioniță¹¹; ș.a.m.d.). Dintre ele, doar *Dealul Mare* și *Pisci* să fie mai vechi de ultimele secole, pentru că dau naștere chiar dacă s-au format în timpurile din urmă, ne arată localnici, nucleele respective reprezintă toponime majore

2. STRUCTURI TOPONIMICE ȘI GRAMATICALE

Înțelegem prin toponime *primare* numele de locuri dintre cuvînt, ca unitate lingvistică, și obiectul geografic d

⁹ *Ibidem*.

¹⁰ Mircea Homorodean, *Vechea valcă a Sarmizegetusei în lumina fo*, 1980, p. 174.

¹¹ Vasile Ioniță, *Nume de locuri din Banat*, Timișoara, 1982, p.

¹² Pentru acest concept, vezi Dragoș Moldovanu, *Stratificarea românești și problema continuității românilor*, I, în ALIL, 1983–1984,

locit. Aceste nume se formează, în principiu, fie cu ajutorul unor antroponime, fie, mai ales, pe baza unor apelative, multe dintre ele entopice, care își pierd sensul lexical, dobîndind unul funcțional, în raport cu realitatea geografică pe care o desemnează. Această categorie toponimică ilustrează procesul trecerii cuvintelor din sfera largă a limbii către sfera mai restrînsă a toponimiei, ea însăși circumscrisă realității pe care o reprezintă limba. Cea de a doua categorie o constituie numele de locuri care se formează pe baza altor toponime. Ea apare ca expresia unui alt tip de relație, în care ambii termeni — toponimul primar și toponimul derivat — aparțin aceleiași sfere, și aume aceleia a toponimiei.

Gruparea toponimelor în *primare* și *derivate* devine operantă în condițiile cunoașterii, pe cît posibil, a tuturor numelor de locuri dintr-o întreagă zonă geografică, judicios delimitată, iar interesul ce-l prezintă va spori cînd se vor aduna toponimele de pe întreg teritoriul românesc. O asemenea clasificare a devenit cu atît mai necesară cu cît, prin încercarea din ultimul timp, de a înregistra și explica toate numele de locuri, se adună un număr impresionant de denumiri, care nu poate fi corect interpretate decît dacă sînt supuse unei cît mai riguroase sistematizări. Ea reprezintă un mijloc economic de cercetare, impunînd, cu precădere, atenției toponimele primare, singurele care prezintă interes sub aspect etimologic (și semasiologic). În același timp delimitarea prioritară a toponimelor primare ne ferește de eroarea de a studia apelativele devenite nume de locuri în raport cu realitatea geografică denumită de un toponim derivat, cu care, în chip firesc, nu are nici o legătură de sens, raportul de desemnare fiind, în acest caz, totdeauna convențional. Așa de exemplu, dacă toponimul *Sohodol* se explică prin slavul *suh* 'uscăt, sec' și *dol* 'șanț, groapă, vale'¹³ avînd, deci, sensul de *vale seacă*, această denumire poate fi pusă în legătură și poate fi înțeleasă doar în raport cu o vale, care să justifice, eventual, prin înfățișare, numele dat. Raportat la un deal, de exemplu, toponimul apare ca nemotivat. La fel, un nume ca *Chiclău* care, așa cum o dovedesc și realitățile din zonă, înseamnă „pisc“, „vîrf ascuțit“, poate fi acceptat numai ca denumire a unei forme de relief pozitiv, chiar dacă în „cîmpul“ acestui toponim se poate întîlni și un nume de pîrîu, de exemplu.

Prin prisma considerațiilor de mai sus, oronimele din valea superioară a Zeletinului se prezintă în diverse structuri¹⁴, pe care le exemplificăm după cum urmează :

I. Toponime primare

1. Toponime simple

Bercarul (Răc), *Bobeica* (Bur), *Bogdanul* (Buc), *Camburul* (Răc), *Chiclăul* (Bur), *Cloșca* (Bur), *Cocolia* (Dăn), *Cocoșelu* (Răc), *Corboia* (BuR), *Furul* (Dum), *Sîica* (Bur), *Strușnița* (Ptn), *Tăbuci* (Săn), *Ursianul* (Bur), *Ursoiul* (Răc).

¹³ Iorgu Iordan, *op. cit.*, p. 48. Vezi și T. Porucic, *Lexiconul termenilor entopiei din limba română*, Chișinău, 1931, p. 32, care menționează apelativul *sohodol* „vale lipsită de apă curgătoare și de izvoare bogate“.

¹⁴ Clasificarea toponimelor în *simple*, *perifraze* și *sintagme* (*prepoziționale*, *hetero-* și *homofuncționale*) am preluat-o de la Dragoș Moldovanu (*Anexa la Principii și Introducerea în cercetarea toponimică, ms. cit.*).

2. Sintagme toponimice

A) Sintagme prepoziționale:

În Bobeică (Dăn), În Cioate (Mvl), În Fedeleş (Dăn), În Pirlitură (BuR), În Ponor (Răc), În Pornituri (Buc, Răc), La Movilă (Răc), La Stîncă (Răc), Pe Costișă (Top), Pe Picior (Mvl).

B) Sintagme cu determinant substantival

a) heterofuncționale

a') substantivul în genitiv este antroponim:

Coasta Ancuței (Răc), Coasta Cojocăreștilor (Dum), Coasta lui Dănilă (Ptn), Coasta lui Milea (Top), Coasta lui Vintilă (Top), Coasta lui Zaharia (Răc), Dealul lui Bamfu (Ptn), Dealul Bóghiului (Bub), Dealul Cristii (Răc), Dealul Didinii (Bur), Dealul Langului (Răc), Dealul lui Dănilă (Top), Dealul lui Drăgan (Bur), Dîmbul Dominicăi (Răc), Momicul lui Ouatu (Bur), Piciorul Aglaiei (Răc), Piciorul lui Cioflic (Răc), Piciorul Hușanului (Răc), Piciorul Tătarului (Răc), Piscul lui Cecală (Dum), Piscul lui Frunză (Dum), Porniturile lui Drăgan (Bur), Țigmăul lui Drăgan (Bur).

a'') substantivul în genitiv este nume comun:

Capul Dealului (BuR, Bur, Dum), Coasta Morii (Dum), Coasta Stînje-nilor (Răc), Coasta Zemicilor (Răc), Dealul Bisericii (BuR, Bur, Opș, Ptn), Dealul Calului (Opș, Mvl), Dealul Cantonului (Răc), Dealul Călinii (Opș), Dealul Coșarelor (Răc), Dealul Cucului (Ptn), Dealul Dărmăturii (Răc), Dealul Livezilor (Opș), Dealul Luncii (BuR), Dealul Lutăriei (Bur), Dealul Morii (Răc), Dealul Mucului (BuR), Dealul Ulmului (Buc), Dealul Viei (Răc), Dîmbul Țiganului (Răc), Dîmbul Vizuinelor (Răc), Dealul Zăpodiei (Răc).

b) homofuncționale

Dealul Costișa (Dăn), Dealul Țăpocan (Răc).

C) Sintagme cu determinant adjectival

Dealul Mare (Bur, Dum, Opș, Răc).

3. Perifraze toponimice

a) substantiv + substantiv cu prepoziție în acuzativ:

Dealul în Iemaș (Bur), Dealul la Carp (Buc), Pornitura de la Carlas (Ptn), Pornitura de la Măriuca (Ptn), Pornitura de la Săndișa (Ptn).

b) substantiv cu prepoziție (facultativă) + substantiv cu prepoziție în acuzativ:

(În) Pisc la Frunză (Dum), (În) Pornitură la Hasan (Răc), (În) Pornitură la Țarălungă (Opș), (În) Ruptură la Butnaru (Opș), (În) Țicmău la Damian (Răc), La Iederă la Deal (Mvl).

În câteva cazuri, a doua structură prepozițională e formată din 2 termeni: *(În) Pornitură la Costică Ilie (Opș), (În) Pornitură la Casa Perjoaei (Top).*

Toponimele simple pot apărea și însoțite de entopic, alcătuint *ad-hoc* sintagme homofuncționale de tipul: *Dealul Cloșca, Dealul Cocolia, Dealul Cocoșelu, Dealul Corboia, Dealul Stîca, Dealul Strușnița, Dealul Tăbuci* etc., în care se disting elementele componente *substantiv + substantiv în nominativ*. Folosirea la nominativ a celui de al doilea termen al sintagmei reflectă nondependența acestuia față de primul termen și, implicit, posibilitatea de a fi folosit fără entopic¹⁵. Construcțiile de acest tip se deosebesc de

¹⁵ Unii cercetători consideră că, în acest caz, apelativul aflat în fața construcției rămîne exterior ei (Gh. Moldoveanu, *Toponimia din bazinul Milcovului, județul Vrancea*. Rezumatul tezei de doctorat, București, 1978, p. 12).

numele oficiale date unor terenuri agricole, unor instituții sau clădiri, care, dacă nu sînt exterioare toponimiei, se încadrează în grupul toponimelor derivate și, în consecință, nu se pot constitui (ca nume de loc) decît împreună cu entopicul (vezi de ex. *Via Băluș* (Bur), *Tarlaua Bălășina* (Bur), *Tarlaua Măzdnar* (Dăn), *Tarlaua Zăpodie* (Opș) etc.).

Grupul cel mai numeros îl formează structurile sintagmatice heterofuncționale, alcătuite, de regulă, din doi termeni, cel mai frecvent după modelul substantiv + substantiv în genitiv. Cînd al doilea termen este antroponim, sintagma astfel alcătuită indică cel mai adesea apartenența, dar uneori și locul, pentru că toponime ca *Dealul lui Dănilă*, *Dîmbul Dominicăi* sau *Porniturile lui Drăgan* pot avea, și chiar au, în anumite cazuri, corespondente perifrastice: *Dealul de la Dănilă*, *Dîmbul de la Domnica*, *Porniturile de la Drăgan*. În răspunsurile pe care le-au dat întrebărilor de sintaxă din *Chestionar*, informatorii au folosit și asemenea formulări.

În categoria toponimelor sintagmatice și a perifrazelor toponimice se încadrează un număr important de nume în structura cărora sînt incluse prepoziții. Cel mai frecvent ele urmează modelele prepoziție + substantiv, substantiv + substantiv cu prepoziție în acuzativ, substantiv cu prepoziție + substantiv cu prepoziție, așa cum rezultă din exemplele prezentate mai sus. Fără a teoretiza, Gh. Bolocan, și după el alți cercetători, consideră modelele cu prepoziții toponime compuse, dar conchide că numele formate din prepoziții + cuvînt sau grup de cuvinte „nu sînt independente din punct de vedere structural, putînd fi înlocuite sau cu un cuvînt fără prepoziție sau prin înbinări cu alte prepoziții”¹⁶. În categoria toponimelor alcătuite din prepoziție + antroponime, prepoziția are rol de marcă toponimică și numele de loc nu se poate constitui fără aceasta, pe cînd în alcătuirea prepoziție + toponim, prepoziția este facultativă. După același autor, prepoziția inițială nu poate fi suprimată atunci cînd numele de loc se realizează prin alăturarea a două structuri prepoziționale simple (de tipul *În Pisc la Frunză Dum*, *La Iederă la Deal Mvl*, *În Țicmău la Damian Răc* etc.), întrucît „ceea ce urmează nu reprezintă un context cu valoare de toponim”. În cazul modelelor cu prepoziții, Dragoș Moldovanu apreciază că avem de a face cu un compus numai atunci cînd prepoziția nu poate fi comutată¹⁷, celelalte structuri de acest tip constituind sintagme toponimice, punct de vedere pe care ni l-am însușit și noi.

II. Toponime derivate

Reprezentînd dezvoltări ale toponimelor primare sau ale unor derivate de grad inferior, această categorie de nume se prezintă, de regulă, sub forma unor structuri sintagmatice sau perifrastice, în alcătuirea cărora prezența entopicului este obligatorie.

Din perspectiva scopului urmărit de lucrarea de față (cercetarea oronimelor), numele de locuri analizate vor reprezenta modele de tipul: $T_I = E + T$; $T_{II} = E + T_I + T$; $T_{III} = E + T_{II} + T_I + T$ etc., în care T = toponim, E = entopic; cifra, la rîndul ei, indică, pe lîngă T , gradul

¹⁶ Gh. Bolocan, *Toponime compuse: modele cu prepoziții*, în LR, XXVII, 1978, nr. 1, p. 83.

¹⁷ Dragoș Moldovanu, *Principii*, p. 93.

derivării (I, II, III etc.), iar lipsa acesteia reprezintă zero, adică toponimul primar (T).

a) *Derivate de gradul I* (model $T_I = E + T$)
 — *Capul Dealului Colonoasa* (Răc) = ent. *capul noasă* (oronim). — *Capul Dealului Ursoi* (Răc) = ent. top. *Ursoi* (oronim). — *Coasta Cîrnii* (Top) = ent. (oiconim). — *Coasta Colonoasei* (Răc) = ent. *coasta* + nim). — *Coasta Holarului* (Ptn) = ent. *coastă* + top. *Ursoiului* (Răc) = ent. *coasta* + top. *Ursoiul* (oronim). *Mare* (MvI) = ent. *culmea* + top. *Dealul Mare* (oronim) (BuR) = ent. *dealul* + top. *Boroaia* (hidronim). — *Deal* ent. *dealul* + top. *Brătoaia*. — *Dealul Budăilor* (Opș). *La Budăie*. — *Dealul Cetățuii* (BuR) = ent. *dealul* + top. — *Dealul Fulgului* (Răc) = ent. *dealul* + top. *Fulgu*. *Hăghiacului* (Bur) = ent. *dealul* + top. *Hăghiac* (oiconim) *riei* (Buc, Bur) = ent. *dealul* + top. *La Hulpărie*. — *Deal* ent. *dealul* + top. *La Mori* (le Băriescului) (horonim). (Răc) = ent. *dealul* + top. (La) *Mînăstire* (oiconim). — *Deal* (Top) = ent. *dealul* + top. *Piscul Negrului* (oronim). — *Deal* ent. *dealul* + top. (Pe) *Potecă* (hodonim). — *Dealul I dealul* + top. *Poiana* (fitonim). — *Dealul Zarea Pârștii* (M top. *Zarea Pârștii* (oronim). — *Piciorul lui Langu* (R top. (Dealul) *Langului* (oronim), aici în mîntea vorbitor ponimul *Langu*, care a dat nume, desigur, mai întîi dealu *Langului* (Răc) = ent. *chiumurlui* + top. (Dealul) *Langu*. *Pornituri la* (Dealul) *Seăușele* (BuR) = ent. (in) *pornituri ușele* (oronim).

În mod asemănător se pot explica toponimele: *Deal* derivat din horonim, *Dealul pe Zare* (Bur), *Dealul Dîlma Sloboziei* (Răc), derivat din oiconim, *Dealul sub Hulpărie*, *rimului* (Răc), *Dealul Zării* (Top), *Dîmbul lui Turuc* (R din *Dealul Cristii* (Răc), *Pornitura Lacului* (Ptn), *Pornit* (Dău), *Zarea Farului* (Dum) etc.

Alte toponime, derivate de gradul I, sînt implicate II și vor fi prezentate ca atare mai departe.

b) *Derivate de gradul II* (model $T_{II} = E + T_I + T$)
 — *Capul Dealului Sohodol* (Bur) = ent. *capul dea*. *Sohodol* (oronim) < *Sohodol* (hidronim). — *Coasta I* (Răc) = ent. *coasta* + top. *Dealul Fînarul* (oronim) < I — *Coasta* (Dealului) *Pleşii* (Ptn) = ent. *coasta* + top. *Deal* (Rîpa) *Pleşa* (hidronim). — *Culmea Dealului* (satului) *Ci culmea* + top. *Dealul Crăiești* (oronim) < *Crăiești* (ci (Dealului) *Părul*) *Moldovanului* (Ptn) = ent. *culmea* + t *Moldovanului* (oronim) < *Părul* *Moldovanului* (horonim) *Cîrnii* (Răc) = ent. *dealul* + top. *Coasta Cîrnii* (oronim). — *Dealul la Pădure la Balaban* (Buc) = ent. *dealul* + t *Balaban* (fitonim) < *La Balaban* (horonim). — *Dealul* (Ptn) = ent. *dealul* + top. *Zarea Avrămești* (oronim) < nim). — *Dealul Zarea Crăiești* — idem. — *Piciorul* (Dealul)

= ent. *picior* + top. *Dealul Coșarelor* < *La Coșare*. — *Zarea (Dealul) Bălușului (Bur)* = ent. *zarea* + top. *Dealul Bălușului* (oronim) < (*Rîpa*) *Băluș* (hidronim). — *Zarea (Dealului) Crăieștilor (Mvl)* = ent. *zarea* + top. *Dealul Crăieștilor* (oronim) < *Crăiești* (oiconim). — *Zarea (Dealului) Fînarului (BuR)* = ent. *zarea* + top. *Dealul Fînarului* < *Fînarul* (hidronim). — *Zarea (Dealului) Lăleștiului (Răc)* = ent. *zarea* + top. *Dealul Lăleștiului* (oronim) < *Lălești* (oiconim). — *Zarea (Dealului) Sohodolului (Bur)* = ent. *zarea* + top. *Dealul Sohodolului* (oronim) < *Sohodol* (hidronim).

c) *Derivate de gradul III* (model $T_{III} = E + T_{II} + T_I + T$)

— *Piciorul (Dealului Coastei) Cîrnii (Răc)* = ent. *picior* + top. *Dealul Coasta Cîrnii* (oronim) < *Coasta Cîrnii* (oronim) < *Cîrna* (oiconim). — *Coasta Zării (Dealului) Crăiești (Mvl)* = ent. *coastă* + top. *Zarea (Dealului) Crăiești* (oronim) < *Dealul Crăiești* (oronim) < *Crăiești* (oiconim).

Toponimele derivate au totdeauna în componența lor, alături de entopic, un determinant substantival, reprezentat, așa cum a rezultat din analiza de mai sus, de toponimul primar (*Coasta Cîrnei, Culmea Dealului Mare, Dealul Boroii, Dealul Fulgului* etc.), iar în unele cazuri de toponimul derivat de grad inferior (*Capul Dealului Sohodol, Dealul Coasta Cîrnii, Dealul la Pădure la Balaban* etc.).

O parte dintre derivatele de gradul II sau III se prezintă sub forma unor sintagme sau perifraze cu un număr mai mare de termeni (vezi exemplele precedente). Cele mai multe însă au o structură asemănătoare cu a toponimelor primare sau cu a derivatelor de gradul I, dar, spre deosebire de acestea, în toponimele derivate de gradul II sau III sint implicate și toponimele de grad inferior, ca și toponimul primar pe baza căruia pot fi explicate derivatele, aspect pus în evidență prin modul în care am descris mai sus numele de locuri din această categorie.

În ansamblul oronimelor derivate din zonă, se disting atât sintagme homofuncționale (*Dealul Brătoaia, Dealul Poteca, Dealul Poiana* etc.), cât mai ales sintagme heterofuncționale (*Coasta Colonoasei, Dealul Boroii, Dealul Hulpăriei, Piciorul Domicăii, Piciorul lui Langu, Zarea Furului* etc.). Perifrazele din această categorie au o structură asemănătoare cu aceea a toponimelor primare (*Dealul la Mori, În Pornitură sub Hăghiic, Pornitura la Izvoru Birzu, În Pornitură la Scăuele* etc.).

Formațiile prezentate au toate un caracter socializat, întrucît au fost înregistrate de la mai mulți informatori în cadrul anchetei. Alternanța construcțiilor perifrastice cu cele sintagmatice și cu cele simple reflectă caracterul dinamic al toponimiei din zona investigată, în care numele relativ recente, din prima categorie, coexistă cu altele mai vechi, cu structuri mai stabile.

ORONYMES DE LA VALLÉE SUPÉRIEURE DU ZÉLÉTIN

RÉSUMÉ

L'auteur étudie les oronymes de la vallée supérieure de la rivière de Zéletin, en utilisant la méthode des champs toponymiques, empruntée à Dragoș Moldovanu. Une série des champs sont représentés par des stemmas dans lesquels les oronymes forment soit des noyaux (à partir desquels l'on développe d'autres toponymes secondaires ou „dérivés”, par ex., à partir de *Piscul Negrului* „le Pic du Negru” — le rousscau *Valea Negrului* „la Vallée du Negru”, *Imașul Piscul Negrului* „le pré du Pic du Negru”, etc.), soit par des noms développés à partir d'autres toponymes de base (noms de localités ou hydronymes, par ex. *Coasta*

Cirnei „la Côte de Cirna“, provenant du nom du village *Cirna*, *Dealul Sohodol* „la Colline Sohodol“, provenant du nom du ruisseau *Sohodol*, etc.). En adoptant l'hypothèse formulée par Dragoş Moldovanu, suivant laquelle un nom de lieu est d'autant plus ancien qu'il engendre un champ toponymique plus ample, l'auteur constate qu'il y a très peu d'oronymes ayant formé des noyaux de champs (ceux-ci n'ayant d'ailleurs pas plus de dix termes); par contre, les hydronymes et les noms de localités forment des champs plus nombreux et plus grands, réunissant jusqu'à vingt termes. Il s'ensuit que l'âge des oronymes de la zone (tous — de formation roumaine) ne saurait être très avancé.

La seconde partie de l'étude prend en considération les structures grammaticales des oronymes discutés. L'on sépare entre, d'une part, les toponymes primaires, au cadre desquels le rapport entre le mot (nom commun ou nom de personne) et l'objet géographique est immédiat, et, d'autre, les toponymes „dérivés“, développés à partir d'autres toponymes. Les premiers sont classés, suivant toujours Dragoş Moldovanu, en toponymes simples, syntagmes toponymiques et périphrases. Les toponymes „dérivés“ sont classés suivant leur degré d'éloignement vis-à-vis du noyau en : dérivés de I-er degré (développés à partir du noyau), de II-e degré (développés à partir d'un nom intermédiaire) et de III-e degré (développés à partir d'un deuxième terme intermédiaire (par ex. *Piciorul Cîrnii* „le Pied de Cirna“, à partir de la *Dealul Coasta Cîrnii* „la Colline la Côte de Cirna“, à partir de la *Coasta Cîrnii* „la Côte de Cirna“, à partir du nom du village *Cirna*).

*Liceul de Matematică și Fizică „C. Negruzzi“
Iași, str. Culturii, nr. 4*